

FOKUS

SPRÅKLYDSANGER MED OPPGAVER

FOKUS A BOKSTAVLYDER

LESEKURS A LØKKESKRIFT

Toril Karstad

Ø-LYD-VERS: SANG NR. 21

Tekst og melodi: Toril Karstad, komp og opptak: Øyvind Åge Berg.
vokal: Frøydis Haugen VGS. 1/ sørlandsuttale: Elisabeth Hognestad 6.kl., illustrasjon: Lydia Madeleine Popkema 10. kl.

Bjørnar hørte øresus med Ørnulfs største østers her.

Ørnulf øste sølevann med østers nummer førti der.

Jørn så ørnen ta ørret. Bjørnar sa:

«For en ønskedrøm!» mens Ørnulf la på svøm.

OPPGAVE 1: HØR PÅ OPPTAKET, OG PRØV Å LÆRE VISA.

OPPGAVE 2: SETT RING RUNDT HVER Ø, OG SI LYDEN Ø.

OPPGAVE 3: SETT RING RUNDT HVER ø, OG SI LYDEN ø.

OPPGAVE 4: LES HELE TEKSTEN HVIS DU KAN.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, FEIT O HAR Å-LYD,
FEIT U HAR O-LYD, INNRAMMET RT/FEIT T ER t-LYD, INNRAMMET RN ER r-LYD, INNRAMMET RS ER f-LYD.

Fokus er delvis utviklet ved hjelp av midler fra Extra-stiftelsen (nå Stiftelsen Dam).

Forsidebildet er tegnet av Melissa Adéle Popkema.

Heftet kan kombineres med Skjelfjords lesebok og Tømtes løkkeskriftmateriell.

OPPGAVE 8A: LES VANLIGE ORD SEKS GANGER.

1
sytti
sytten

2
der
gjøre

3
før
møte

4 KORT Ø
større
følge

5 KORT Ø
støtte
nødvendig

NB: ORDENE «SØTTEN» OG «SØTTI» HAR Ø-LYD MED Y: SYTTEN OG SYTTI.

OPPGAVE 8B: LES OG LEGG LANG Ø-ORD MED BOKSTAVKORT.

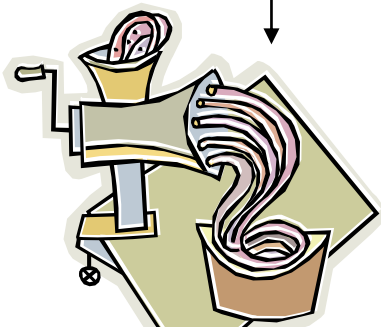
1
før
møte
ør
dør
sør
døv

2
løs
nød
søt
tøv
søl
tøt

3
å dø
døl
føle
nøs
røre
løv

4
døse
mør
røve
nøle
øse
møne

5
løve
søle
tøve
høne
føde
føre

KJØTTDEIGEN TØT UT AV KVERNA.

OPPGAVE 8C: LES OG LEGG LANG Ø-ORD MED BOKSTAVKORT.

1
øve
høre
øre
røver
humør

2
døden
øvelse
utføre
rørende
følelse

3
snø
støv
smøre
frø
strø

4
stø
ustø
trø
støt
fløt

5
snøre
støte
fløte
drøv
frisør

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, FEIT Y HAR Ø-LYD.

OPPGAVE 8D: LES OG LEGG KORT Ø-ORD MED BOKSTAVKORT.

1
øm
søm
søtt
lønn
sønn
nøff
tømme

2
tøff
dødd
rømme
tønne
dømme
tøffel
løsne

3
røtter
lønne
tørre
tør noe
er tørr
nøtter
rønne

4
føtter
mølle
drøm
drømme
drøvel
drønn
drønne

5
trøst
trøtt
trønder
snørr
trøste
svømme
trødd

Fred Goldstein, Dreamstime.com

OPPGAVE 8E: LES OG LEGG KORT Ø-ORD MED BOKSTAVKORT.

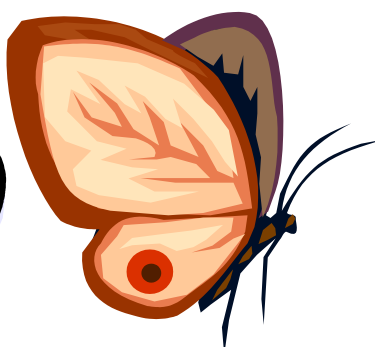
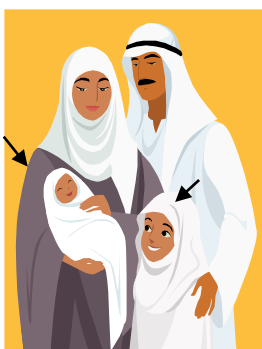
1
løfte
rødme
søster
høst
døtre

2
øst
sørøst
røst
å høste
nøste

3
sørøst
sørvest
høvel
mønster
møll

4
søvn
større
støtt
stønn
stønne

5
støvel
støvler
støtte
strøm
strømme

OPPGAVE 8F: LES ORD MED STUM BOKSTAV.

1
rød
død
stødig

2
nødig
unødig
søstera

3 KORT Ø
født
nyfødt
fødte

4 KORT Ø
følge
dødt
søvnig

5 KORT Ø
nødt til
sønnavind
nødvendig

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD

OPPGAVE 9A: LES RIM MED LANG Ø-LYD.
SETT PRIKK UNDER VOKALER. DEL TEKSTEN I STAVELSER.

Sølv rimer: før – ør – sør – dør – hør – frisør

Tørris rimer: røre – føre – møre – øre – snøre

Vi rimer: øve – røve – døve – tøve – løve – støve

Tønnes rimer: løs – nøs – døs – øs – frøs

Sølvi rimer: søler – nøler – føler – setesdøler

Synnøve rimer: søte – møte – støte – fløte

OPPGAVE 9B: LES RIM MED KORT Ø-LYD.
SETT PRIKK UNDER VOKALER. DEL TEKSTEN I STAVELSER.

Vi rimer: øst – røst – høst – nøst – trøst

Synnøve rimer: søtt – trøtt – nøtt – støtt – trøtt

Øli rimer: føttene – nøttene – røttene – støttene

Sølv rimer: søster – nøster – høster – trøster

De rimer: sønner – tønner – lønner – stønner

Sølvi rimer: tøm – røm – døm – drøm – strøm

OPPGAVE 10A: LES HISTORIEN, DEL 1.

Tørris er setesdøl. Han lever sørøst i Setesdal. Tørris er en eldre mann. Han er født for nittifem år siden.

Tørris er oldefar til Synnøve. Nå følger han Synnøve til frisøren.

Mens frisøren

Benedicte Samira Popkema, 8.kf. & Esther Suzanne Bråthen, 7.kf.

friserer, vil Synnøve høre om livet hans før i tida. Tørris føler det som en ære. Han deler villig om livet sitt med henne:

Mora til Tørris fødte ham i stua, siden det var snøføre. Veien til fødestua var snødd ned. Mora til Tørris stønnet og strevde. Så var en rød, liten setesdøl født.

Baby: Mikhela M Greiner, 10.kf. & Esther S. Bråthen, 7.kf.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EI ER EI-DIFTONG.

OPPGAVE 10B: LES HISTORIEN, DEL 2.

I det samme lød den søte røsten til sønnen. Mora hadde drømt om å høre den nyfødte. Hun følte seg trøtt og lettet.

Benedicte Samira Popkema, 8.kf. & Esther Suzanne Bråthen, 7.kf.

Svære tårer løsnet og rant i strie strømmer.

Farmor løsnet sønnesønnen fra navlesnora. Så løftet hun ham etter føttene og la

Benedicte Samira Popkema, 8.kf. & Esther Suzanne Bråthen, 7.kf.

ham inntil mora. Mora trøstet ham, og da nøs han. Han var den søteste nyfødte mora hadde sett. Hun ammet ham før de falt i søvn.

Etter søvnen stelte mor Tørris. «Det lønner seg å stelle fint med nyfødte sønner og døtre!» sa farmor.

Baby: Mikhela M Greiner, 10.kf. & Esther S. Bråthen, 7.kf.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EG ER EI-DIFTONG.

OPPGAVE 10C: LES HISTORIEN, DEL 3.

Mikhiela M Greiner, 8.kf. & Esther S. Bråthen, 7.kf.

Da Tørris var fem år,
fødte mora ei datter.

Mikhiela Greiner, 8.kf. & Esther Bråthen, 7.kf.

Søstera til Tørris het Sølvi.
Hun var støtt i strålende
humør. Latteren satt løst
hos det lille, søte nøstet.

Før hun var ett år, stavret Sølvi av sted
uten støtte. Men føttene var ennå litt ustøe.

Sølvi
øste søle
og tømte
den i
løvet ved
staldøra.
Mora
syntes
det var
rørende
og søtt.

Benedicte Samira Popkema, 8.kf. & Esther Suzanne Bråthen, 7.kf.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD.

Tørris var større og hadde støtt mye nødvendig å drive med. Han løsnet ofte hesten for å følge den til elva. Tørris var også

nødt til å snøre støvlene til søstera. Han strødde frø til hønene seint og tidlig.

Tørris matet svinene, som snøftet og sa nøff.

Mikfiela M Greiner, 10.kf. & Esther Suzanne Bråthen, 7.kf.

Han feide støv til han var støl og øm.

Mikfiela M Greiner, 10.kf. & Esther Suzanne Bråthen, 7.kf.

Tørris løsnet ofte døde møll fra manen til hesten. Han ryddet også tømmene, og han nøstet sammen snørene til far.

Ragnhild Haakenstad, 6.kf. & Helena Væres

OPPGAVE 10E: LES HISTORIEN, DEL 5.

Benedicte Samira Popkema, 8.kf.
⊗ Esther Suzanne Bråthen, 7.kf.

Før han var åtte år, høvlet Tørris fine smørfat med høvelen. Han formet også flotte øser. Og han

Benedicte Samira Popkema, 8.kf.
⊗ Abigail Værnes, 4.kf.

hamret så det drønnet fra låven. Han var en dreven tømmer.

Tørris var ofte nødt til å samle tørre røtter til ved. Han hentet smør, fløte og rømme fra setra. Dessuten hentet han nymalt mel fra mølla.

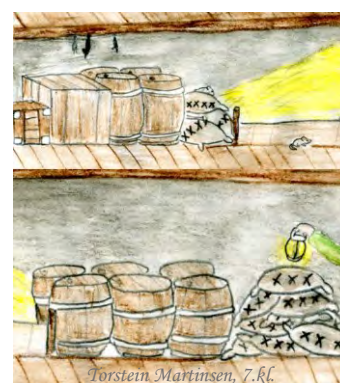

Andreas Karstad, 6.kf.
⊗ Abigail Værnes, 4.kf.

Mikhiela Greiner, 10.kf. ⊗ Abigail Værnes, 4.kf.

Når far fløtte tømmer, møtte Tørris ham med mat. Tørris hentet mat fra tønnene og fra hyllene under mønet. Han høstet nøtter og samlet sammen løv om høsten også.

Torstein Martinsen, 7.kf.

Elise Isaksen, 2.kf. ⊗ Abigail Værnes, 4.kf.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD,
FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD.

OPPGAVE 10F: LES HISTORIEN, DEL 6.

Mikshela Maizel Greiner, 8.kf. © Abigail Værnes, 4.kf.

Tørris var nødt til å sy nye sømmer i støvlene sine selv. Han sydde også søte tøfler til Sølvi, uten noe mønster. Og om våren måtte han følge husdyra til setra.

Tørris drog ofte med mat til en fattig familie som led nød. Mora var døv, og mannen hennes var død. Lønna til

Abigail Værnes, 4.kf.

Melissa Adèle Popkema, 6.kf. © Abigail Værnes, 4.kf.

Melissa Adèle Popkema, 6.kf. © Abigail Værnes, 4.kf.

sønnene var lita. Huset var ei elendig rønne.

Tørris nôt disse turene, for den trøtte mora følte seg alltid trøstet.

Tørris var veldig høflig.

Når han møtte fram, og når han drog, hilste han høflig i døra.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EI ER EI-DIFTONG.

OPPGAVE 10G: LES HISTORIEN, DEL 7.

Før han var åtte år, ville Tørris lære seg å ri. Han salte hesten og øvde og øvde. Til sist var han stødig i salen.

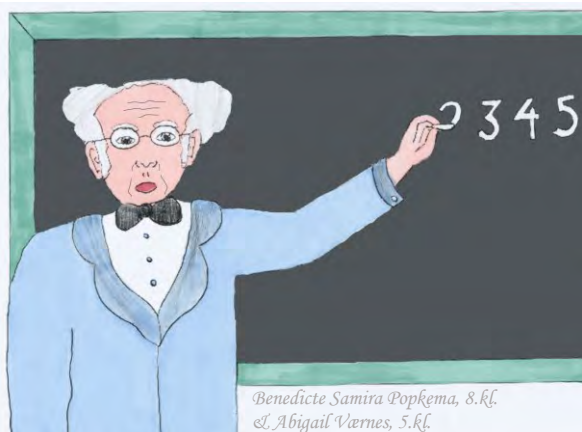

Tørris var følsom og redd for vann. Han ville nødig få hodet under. Derfor nølte han med å lære seg å svømme. Men Tørris var en veldig tøff fyr. Han øvde, selv om han følte seg redd. Før han var ti år, var Tørris sannelig en dreven svømmer.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, INNRAMMET EG ER EI-DIFTONG.

OPPGAVE 10H: LES HISTORIEN, DEL 8.

Tørris var støtt seint ute til lærerens timer. Han hadde så mye å utføre. Læreren sa han måtte møte opp før. Det var

nødvendig å lære å lese. Troslære og historie måtte også øves inn.

Tørris var enig. Og han utdannet seg til lærer selv. Siden underviste han søte små til han var sytti år.

«Sånn var livet før i tida, lille Snøhvít», sier Tørris følsomt. Han smiler til

Synnøve. Tørris løfter henne ned fra stolen hos frisøren. Så rusler de to setesdølene av sted i sønnavinden.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD,
FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EG/EI ER EI, FEIT Y HAR Ø-LYD.

OPPGAVE 11: DEL OPP I ORD MED LODDRETTE LINJER.

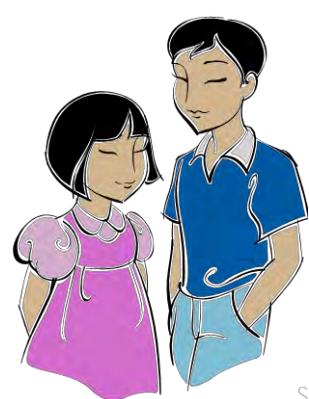
De|rimer|øverøvedøvetøveløvestøve
Sølvirimerførørsørdørhørfrisør
Synnøverimersøtemøtestøtefløte
Tørrisrimerrøreføremøreøresnøre
Søilverimersølernølerfølersetesdøler
Tønnesrimerdømøsnøtøfrødødrød

Alexandre Chatton

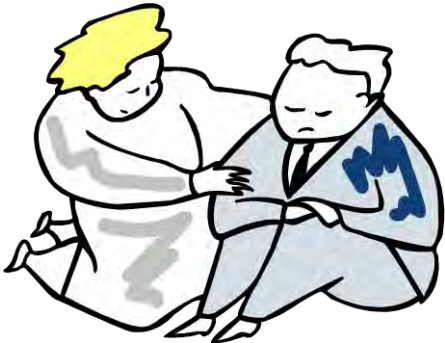

Virimersønnertønnerlønnerstønner
Synnøverimersøtttrøttnøttstøtttrøtt
Sølvirimertømrmødmødmødrømstrøm
Derimerføttenenøttenerøttenestøttene
Ølirimerømsømdømtømdrømsvøm
Søilverimersøsterhøsternøstertrøster

Maria Elise Karstad, S.kf.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT E HAR Æ-LYD

OPPGAVE 12: SETT STREK FRA ORD TIL BILDE.

øre

søm

øser

høst

høne

nøste

røre

frisør

løve

støvler

OPPGAVE 13: LØS REBUSEN. BYTT UT TALESYMBOLER OG STORE BOKSTAVER MED SMÅ BOKSTAVER. LES SETNINGEN.

NB: DER DEI ER TO RUTER UNDER TALESYMBOLDET, SKAL DEI VÆRE DOBBEL KONSONANT. ALLE SETNINGER OG NAVN SKAL STARTE MED STOR BOKSTAV. SETT RIKTIG TEGN TIL SLUTT.

1 STORI

☞	A	☞	I	E	☞	☞	E	☞	E	☞	I	☞	U	☞	O	.

2 STUM T

☞	Å	☞	Y	☞	E	☞	A	☞	E	☞	I	☞	A	☞	E	☞	.
					☞												

3 STUM T

☞	Å	☞	Y	☞	E	☞	A	☞	E	☞	I	☞	A	☞	E	☞	.
					☞												

4

☞	A	☞	I	U	☞	A	☞	E	☞	☞	O	☞	E	☞	A	☞	.

5 STUM T

☞	E	☞	☞	Å	☞	U	E	☞	☞	I	☞	I	☞	O	☞	E	☞	.
																		☞

6 STUM T

☞	A	☞	I	U	☞	Y	☞	E	☞	☞	U	E	☞	E	☞	E	☞	.
																		☞

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD.

OPPGAVE 14A: SKRIV LANG Ø-ORD I LØKKESKRIFT.

før

før

møte

møte

høne

høne

sør

sør

løs

løs

nød

nød

OPPGAVE 14B: SKRIV LANG Ø-ORD I LØKKESKRIFT.

døde

døde

føde

føde

røre

røre

døra

døra

øse

øse

løve

løve

OPPGAVE 15: LES OPPGAVE 10 OG STREK UNDER NØKKELORD:

15A: FINN IGJEN NØKKELORDENE I TEKST 10A, OG STREK UNDER DEM.

Tørris	setesdøl	nittifem	Synnøve
frisøren	live <u>t</u> sitt	i stua	snøføre

15B: FINN IGJEN NØKKELORDENE I TEKST 10B, OG STREK UNDER DEM.

røsten	nyfø <u>d</u> te	lettet	tårer
navlesnora	føttene	trøstet	ammet

15C: FINN IGJEN NØKKELORDENE I TEKST 10C, OG STREK UNDER DEM.

fem år	datter	Sølvi	humør
ustøe	søle	tømte	søtt

15D: FINN IGJEN NØKKELORDENE I TEKST 10D, OG STREK UNDER DEM.

Tørris	løsnet	hesten	strødde
frø	svinene	feide	møll

15E: FINN IGJEN NØKKELORDENE I TEKST 10E, OG STREK UNDER DEM.

åtte	høvlet	smørfat	øser
røtter	smør	setra	mølla
fløtte	tømmer	tønnene	nøtter

15F: FINN IGJEN NØKKELORDENE I TEKST 10F, OG STREK UNDER DEM.

sømmer	støvlene	tøfler	våren
setra	fattig	døv	Lønna
rønne	trøstet	høflig	hilste

15G: FINN IGJEN NØKKELORDENE I TEKST 10G, OG STREK UNDER DEM.

åtte år	ri	øvde	stødig
vann	hodet	tøff	ti år

15H: FINN IGJEN NØKKELORDENE I TEKST 10H, OG STREK UNDER DEM.

s <u>e</u> int	lærerens	nødvendig	lese
enig	utdannet	sytti	sønnavingen

OPPGAVE 16: SE PÅ NØKKELORDENE OG FORTELL HISTORIEN.

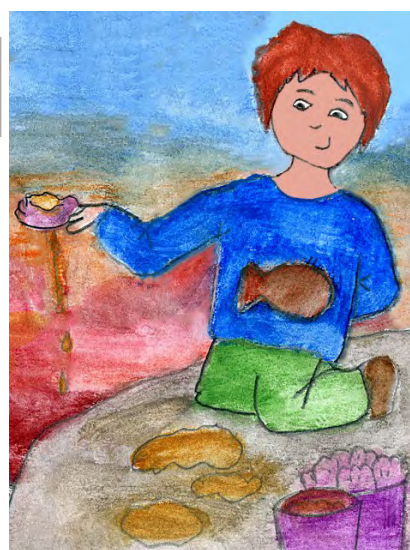
LES ORDENE OVENFOR FRA VENSTRE MOT HØYRE, ELLER SE PÅ NØKKELORDENE I TEKSTEN 10A-H. SI HELE HISTORIEN TIL EN VOKSEN, EN VENN, ELLER DEG SELV! HUSKET DU MASSE?

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT Y HAR Ø-LYD, INNRAMMET EG/EI/ØY ER DIFTONG.

OPPGAVE 17: KLIPP UT EN SETNING, DEL OPP I ORD OG PUSLE.
KLIPP I BOKSTAVER OG PUSLE SAMMEN. LES DET DU HAR SKREVET.

Bjørnar hørte
øresus med
Ørnulfs største
østers her.
Ørnulf
øste sølevann
med østers
nummer
førti der.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, FEIT O HAR Å-LYD,
FEIT U HAR O-LYD, INNRAMMET RT/FEIT T ER ʈ-LYD, INNRAMMET RN ER ŋ-LYD, INNRAMMET RS ER ʃ-LYD.

Jørn så ørnen
ta ørret.

Bjørnar
sa: «For en
ønskedrøm!»
mens Ørnulf
la på svøm.

FEIT O HAR Å-LYD, INNRAMMET RN ER ŋ-LYD.

OPPGAVE 18: STAVELSESEDELING
SETT PRIKK UNDER VOKALENE: A, E, I, O, U, Y, Æ, Ø, Å.
TEGN EN BUE FOR HVER STAVELSE.

Bjørnar hørte øresus
med Ørnulfs største østers
her. Ørnulf øste sølevann
med østers nummer førti
der. Jørn så ørnen ta ørret.
Bjørnar sa: «For en
ønskedrøm!» mens Ørnulf
la på svøm.

EKSTRAOPPGAVE 1: DEL OPP ORDENE I SANGEN MED LINJER.

BJØRNAR|HØRTE|ØRESUSMED
ØRNULFSSTØRSTEØSTERSHER.
ØRNULFØSTESØLEVANNMED
ØSTERSNUMMERFØRTIDER.
JØRNSÅØRNENTAØRRET.
BJØRNARSA:
«F**O**RENØNSKEDRØM!»
MENSØRNULFLAPÅSVØM.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, FEIT O HAR Å-LYD,
FEIT U HAR O-LYD, INNRAMMET RT/FEIT T ER ʈ-LYD, INNRAMMET RN ER ŋ-LYD, INNRAMMET RS ER ʃ-LYD.

BOKSTAVEN Ø-VERS: CD NR 31

MELODI: KUA MI, JEG TAKKER DEG

Tekst: Toril Karstad, mel.: Peter Andreas Jensen, komp og opptak: Øyvind Åge Berg,
vokal: Andrea Knudsen 4. kl., illustrasjon: Lydia Madeleine Popkema 10. kl.

KUA SIER MØ. FØRSTÅ:
Ø ER RUND MED STREK PÅ SKRÅ.
ØRET DITT KAN HØRE Ø.
KJØR I KØ! LØP LØPSK! SI: «BØ!»

Kua sier mø. Forstå:
Ø er rund med strek på skrå.
Øret ditt kan høre ø.
Kjør i kø! Løp løpsk! Si: «Bø!»

OPPGAVE 19: LYTT TIL CD-EN, OG PRØV Å LÆRE VISA.

OPPGAVE 20: SETT RING RUNDT HVER Ø, OG SI LYDEN Ø.

OPPGAVE 21: SETT RING RUNDT HVER ø, OG SI LYDEN Ø.

OPPGAVE 22: LES HELE TEKSTEN HVIS DU KAN.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT E HAR Æ-LYD,
FEIT O HAR Å-LYD, INNRAMMET RS ER F-LYD, INNRAMMET KJ ER G-LYD.

OPPGAVE 23: SKRIV KORT Ø-ORD I LØKKESKRIFT.

søtt

søtt

tørre

tørre

lønn

lønn

møll

møll

tøff

tøff

høvel

høvel

sønn

sønn

høst

høst

dødd

dødd

løfte

løfte

nøtter

nøtter

søster

søster

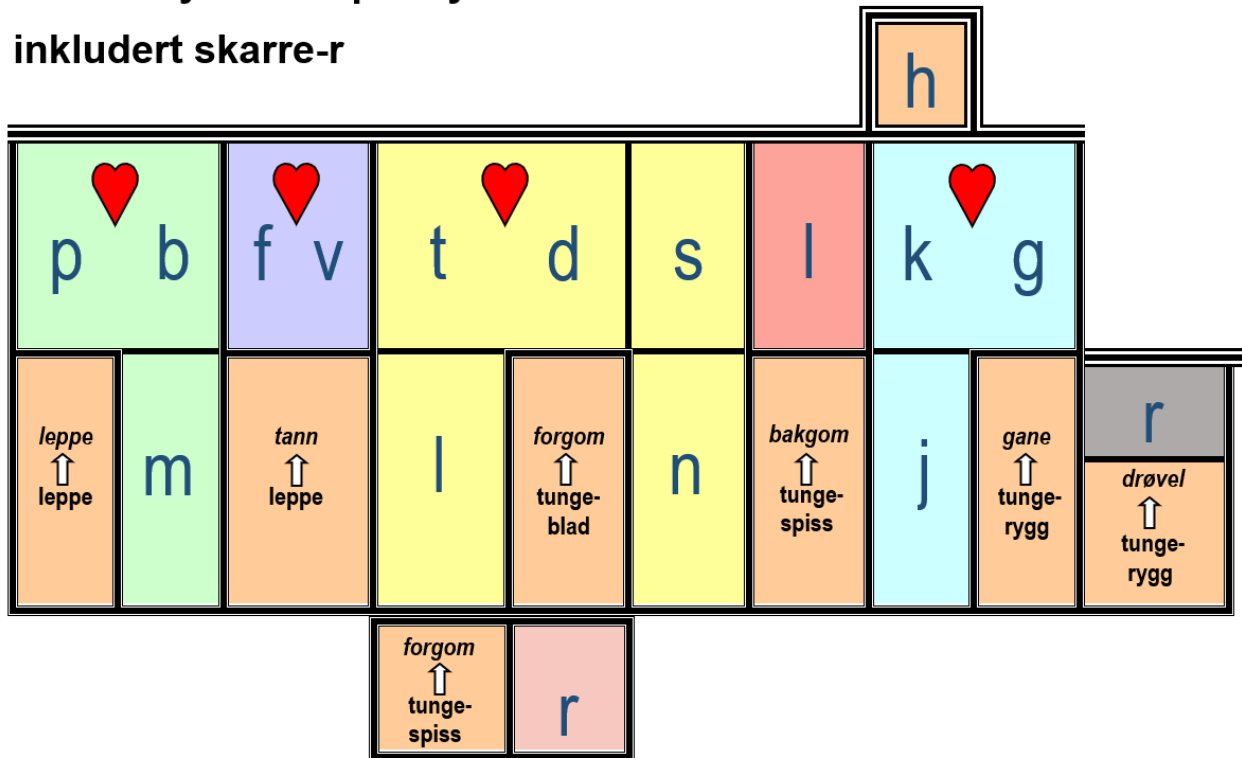

Amanda Almira Newton, Bertha Heiges & U. S. Department of Agriculture Rawpixel.com

Ernest Nister, Rawpixel.com

Bokstavlydenes språklydhus

inkludert skarre-r

Vokaler: a e i o u y æ ø å

Diftonger: ei au øy ai

FOKUS © Toril Karstad Kreativ Læring

Hjerte symboliserer stemt/ustemt-par. Døra angir artikulasjonssted, der nedre artikulator er aktiv og derfor nevnes først (leppe mot tann).

